GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 167. Vinerĭ, 31 Iulie (12 Augustŭ). 1887.

Brașovŭ, 30 Iulie 1887.

Se putea ușorŭ prevedé, că mișcarea cea mai nouă din sînulŭ Slavilorŭ Austriei și mai alesŭ manifestațiunile pressei cehice pentru slavismŭ și pentru solidaritatea cu toțĭ Slavii din imperiu, prin urmare și cu Croații și Slovacii din Ungaria, va deștepta mânia și îngrijirea politicilorŭ din Peșta.

Cetitorilorŭ noștri le este cunoscutŭ în ce modŭ s'au esprimatŭ în timpulŭ din urmă organele de frunte ale Cehilorŭ din Boemia asupra egemoniei maghiare-germane; le este cunoscutŭ cum apeléză aceste ḍiare la „consciința slavă“ și la comuniunea de interese dintre tóte popórele slave, cu scopŭ de a face odată finitŭ supremației, de care sufere aḍĭ mai multŭ séu mai puținŭ, afară de aristocrația polonă, întréga poporațiune slavă a monarchiei.

Limbagiulŭ acesta alŭ pressei boeme se înțelege că n'a putută sé-i lase pe Ungurĭ indiferențĭ. „Pester Lloyd“ a avutŭ deja o polemiă cu „Politik“ din Praga asupra ideei „solidarităţii slave,“ ér acuma îșĭ ridică din nou vocea în contra mișcărei slave din Austria și începe *a amenința*, după obiceiu.

Nu putemŭ trece cu vederea“ — ḍice „Pester Lloyd“ — „că Cehii îșĭ ținŭ de „datoriă slavă“ a lorŭ ca sĕ dé în viitorŭ mai mare atențiune și oposițiunei croate și ca sĕ-i vină în ajutorŭ; asemenea îșĭ facŭ de lucru în modŭ netrebnicŭ cu Slovacii noștri. Față cu partida guvernamentală croată ei iau în apĕrare cu tendință clarŭ esprimată pe Starcevicĭ și noua coalițiune oposițiunală; și în comitatele din Ungaria de susŭ se folosescŭ de orĭ-ce ocasiune posibilă și neposibilă, spre a lăți în sînulŭ poporațiunei slovace ura și nemulțumirea. Ce 'i dreptŭ, o pagubă însemnată nu ne-au pututŭ pricinui până acuma, și vomŭ sta la pândă, ca sĕ punemŭ la timpŭ capĕtŭ machinațiunei otrăvitorilorŭ de profesiune. Din tóte resultă însĕ că e metodă în nebuniă, că pe tótă linia s'a pusŭ în mișcare haita panslavistă. Și manifestațiunile din vorbă nu vinŭ din partea foilorŭ obscure cehice; nu, organe de partidă de primulŭ rangŭ recunoscute, în care obicĭnuescŭ a scrie conducĕtorii maiorităţii parlamentului de dincolo de Laitha, suntŭ cele ce intonéză corulŭ acesta sĕlbaticŭ panslavisticŭ.“

E clarŭ că fóia tiszaistă se turbură mai multŭ din causa cochetării Cehilorŭ cu Croații și cu Slovacii, și are tótă dreptatea sĕ fiă îngrijată de acésta, căcĭ scie pré bine, că ura și nemulțămirea esistă de faptŭ și că prin urmare nu le va fi greu Cehilorŭ de a-șĭ împlini pretinsa lorŭ datoriă slavă față cu Slavii din Croația și din Ungaria. Cu tóte acestea „Pester Lloyd“ se preface a pune cea mai mare greutate pe agitațiunea unorŭ foi cehice în contra strînsei alianțe cu Germania.

Faptulŭ, că Cehii au simpatisatŭ totdéuna mai multŭ pentru Rusia decâtŭ pentru Germania, îi este bine cunoscutŭ fóiei pestane și de aceea nicĭ că o póte surprinde, décă astăḍĭ ḍiarele lorŭ pretindŭ, că din punctulŭ lorŭ de vedere slavŭ n'ar fi nicĭ o nenorocire pentru Austria, décă Germania ar fi bătută în luptă cu Rusia și cu Francia.

Fóia tiszaistă amenință cu intervenirea Ungariei în afacerile interióre ale Austriei, póte că se gândesce la ajutorulŭ ce — după „Kreuzzeitung“ — arŭ fi chemațĭ Ungurii sĕ-lŭ dea comitelui Taaffe. Dér este mare întrebare, décă Cehii în împrejurările de față se vorŭ retrage așa curêndŭ dinaintea amenințărilorŭ unguresci ca altă dată și décă nu vorŭ rĕspunde și ei la amenințărĭ cu amenințărĭ.

Décă este puținŭ adevĕrŭ în afirmarea lui „Pester Lloyd“, că agitațiunea slavă în Austria se face cu metodă, atuncĭ ușorŭ s'ar puté, ca unŭ eventualŭ amestecŭ directŭ alŭ Ungurilorŭ în afacerile interne austriace sĕ provóce tocmai ceea ce ei voescŭ sĕ 'mpedece, adecă întrarea panslavismului în monarchia nóstră.

In totŭ casulŭ li se pregătesce Ungurilorŭ o grea situațiune prin mișcarea cea mai nouă slavă. Ungurii puteau sĕ fiă aḍĭ fără grije și sĕ fumeze din pipă în liniște, décă politicii lorŭ nu erau așa de scurtŭ vĕḍĕtorĭ și căutau sĕ se împace sincerŭ cu tóte popórele nemaghiare. Față cu Slavii nemulțămițĭ de aḍĭ însĕ, ei vorŭ avé o periculósă posițiune în luptă cu Cehii și panslavismulŭ acestora se póte folosi cu succesŭ de arma ce le-o dă însușĭ modulŭ de guvernare actualŭ maghiarŭ.

Și cumcă le este seriosŭ Cehilorŭ cu solidaritatea slavă o dovedescŭ escursiunile ce se arangează din Boemia și în Boemia tocmai acum, cu scopŭ de a se întări legăturile dintre popórele slave din monarchiă.

Așa au mersŭ Cehii din Pesta sĕ visiteze teatrulŭ din Praga, apoi cei din Praga s'au dusŭ la Laibach cu unŭ trenŭ de plăcere ca sĕ salute pe frații lorŭ Slovenĭ, și primarulŭ orașului a numitŭ acéstă întêlnire o „festivitate a solidarităţii slave.“

Ungurii, décă erau politicĭ înțelepțĭ, puteau sĕ prevéḍă mișcarea slavă de aḍĭ și sĕ'i prevină stabilindŭ înăuntru unŭ regimŭ dreptŭ și echitabilŭ. Atuncĭ nu mai aveau a se teme de panslavismŭ.

Esperiența de mobilisare în Francia.

După cum comunică „Agenția Liberă«, ministrulŭ de rĕsboiu francesŭ a pregătitŭ tóte ordinele generale privitóre la esecutarea esperienței de mobilisare. S'a și întocmitŭ redactarea afișelorŭ carĭ vorŭ trebui lipite în regiunea desemnată; nu lipsesce decâtŭ No. acestei regiunĭ și data „primei ḍile« a mobilisărei, carĭ vorŭ fi adăugate cu mâna în ultimulŭ momentŭ, când guvernulŭ va fi luatŭ o hotărîre în acéstă privință.

După aceste afișe, ministrulŭ de rĕsboiu ordonă mobilisarea tuturorŭ statelorŭ majore, serviciilorŭ și corpurilorŭ din trupele regiunei hotărîte. Suntŭ convocațĭ și trebue, la vederea afișelorŭ, sĕ se ducă la posturile indicate prin scrisorile lorŭ de serviciu séu libretŭ: 1. Toțĭ oficerii afectațĭ corpului de armata mobilisată. 2. Toțĭ ómenii în disponibilitate séu în reservă ai armatei active avêndŭ domiciliulŭ în regiunea interesată.

Ómenii carĭ ar fi obținutŭ o dispensă séu o amânare pentru anulŭ 1887 precum și cei carĭ arŭ fi fostŭ chiar convocațĭ în cursulŭ anului nu suntŭ scutițĭ de acestŭ apelŭ. Ómenii așa ḍișĭ la disposițiunea autorităţei militare, acei ai servițiilorŭ auxiliare, ómenii armatei teritoriale și ai reservei sale, afectațĭ la servicii speciale, vorŭ fi convocațĭ prin ordine de apelŭ individualŭ. Omenii cu reședința regulată în străinătate în Algeria și în colonii suntŭ scutițĭ de a rĕspunde la apelŭ. Durata macsimă a convocărei este de 30 ḍile pentru oficerĭ și 28 pentru trupe. Oficerii și ómenii desemnațĭ pentru servițiile speciale vorŭ fi totușĭ reținuțĭ până la sfârșitulŭ misiunei lorŭ.

De altmintrelea este probabilŭ că pentru cea mai mare parte a ómenilorŭ convocațĭ, durata apelului nu va trece peste 21 de ḍile.

Foile cehice și ministrulŭ Gautsch.

Asupra cunoscutei mĕsurĭ a ministrului de instrucțiune Gautsch, prin care se desființéză câteva gimnasii de statŭ cehice și altora li-se detrage subvenţiunea, se pronunță foile cehice cu mare amărăciune.

„*Politik*« scrie: „Asigurămŭ pe ministrulŭ Gautsch, că poporulŭ cehicŭ înțelege nîsuința sa. Elŭ voiesce sĕ deschidă calea germanisării prin scólă... Intrebămŭ pe ministrulŭ-președinte Taaffe, cum se potrivescŭ mĕsurile lui Gautsch cu declarările solemne, ce le-a făcutŭ dênsulŭ în numele guvernului în sesiunea din anulŭ acesta a parlamentului centralŭ, că guvernulŭ va ține contŭ de îndreptățitele pretențiunĭ ale maiorităţii, rĕmânêndŭ fidelŭ programei sale?..

„*Narodny Listy*“ ḍice: „Acum, după ce e gata pactulŭ austro-ungarŭ în partea lui cea mai esențială, Maghiarii și Germanii suntŭ scăpațĭ de orĭ ce temere și credŭ că a sositŭ momentulŭ multŭ doritŭ de a arunca masca, a-șĭ face plăcerea și a reduce pe Cehĭ la aceea posițiune neinsemnată, la care, afară de Polonĭ séu mai bine ḍisŭ afară de nobilimea polonă, suntŭ redușĭ toțĭ ceilalțĭ Slavĭ. E vorba ca Germanii sĕ devină în Austria, ca Maghiarii în Ungaria, singurulŭ poporŭ pe care sĕ se razime statulŭ; precum în Ungaria limba maghiară așa sĕ fiă aicĭ limba germană singura limbă privilegiată și precum odinióră au peritŭ în Ungaria de susŭ gimnasii slovace, așa țintescŭ a procede acum în Austria contra institutelorŭ negermane și în specialŭ contra celorŭ cehice. Mĕsura ministrului Gautsch este *cea dintâiu faptă a nouei ere maghiaro-germane.* Poporulŭ cehicŭ a ajunsŭ la pragulŭ luptei celei marĭ de apĕrare. Inainte de tóte trebue sĕ scăpămŭ institutele nóstre, ce suntŭ amenințate prin retragerea subvențiunei de statŭ.«

„*Hlas Narodna*“ declară pe ministrulŭ Gautsch de unŭ contrarŭ naționalŭ alŭ Cehilorŭ și ḍice că aceștia nu se vorŭ mai puté împăca cu elŭ nicĭodată. »...Óre ministrulŭ Gautsch sĕ fi sêmțitŭ că i-a sositŭ timpulŭ? Sĕ fi așteptatŭ óre numai, până ce s'au delăturatŭ greutățile pactului — grație jertfelorŭ aduse de Cehĭ — spre a se presenta oposițiunei germane ca ministrulŭ ei, ca ministrulŭ limbei de statŭ germane?... Procederea ministrului Gautsch va provoca o luptă fatală... Unde este însĕ contele Taaffe cu programa și promisiunile sale solemnele?....

Caracteristicŭ este, că foile clericale în frunte cu „Vaterland“ aprobă mĕsura ministrului Gautsch împreună cu foile oposițiunale germane, ḍicêndŭ că ea s'a luatŭ numai din considerațiunĭ bugetare. „Acésta va trebui sĕ nĭ-o dovedéscă ministrulŭ la loculŭ competentŭ«, esclamă „Politik“. Acéstă fóiă declară acum afacerea ca o »afacere de onóre« pentru întregulŭ ministerŭ și pentru parlamentŭ.

Guvernulŭ a opritŭ meetingulŭ conchiămatŭ la Hochstadt în afacerea Gautsch. Pe ḍiua de 14 l. c. este conchiămatŭ unŭ mare meetingŭ în aceeașĭ afacere la Brünn. Foile cehe anunță că Cehii din Viena vorŭ lua parte. Asemenea se va întruni la 28 l. c. în Ungarisch Hradisch unŭ taborŭ cehicŭ.

Esposiția slovacă și guvernulŭ unguresců.

E bătĕtóre la ochĭ atențiunea ce o dă guvernulŭ și foile unguresci esposițiunei slovace din Turoțŭ Sân-Marton. Ḍi de ḍi se raportéză despre cea mai mică mișcare și despre totŭ ce se petrece acolo. Până și telegramele de felicitare ce le-a primitŭ reuniunea femeilorŭ »Jivena“ suntŭ amintite. Și anume a primitŭ gratulărĭ: din Agram dela Franz Folnegovicĭ și dela redacțiunea fóiei „Obzor“; din Esseg „dela frații Croațĭ“; din Sofia dela Zachaj; din Viena „dela Slovacii din Viena«; din Praga dela doi privațĭ; din Bucurescĭ dela Slovacii de acolo; din Neoplanta, Neusohl, Jolsva, Trencin ș. a.

Acéstă uimitóre atențiune ce o dă guvernulŭ și foile unguresci esposițiunei slovace îșĭ are scopurile ei, negreșitŭ că nu binevoitóre. Guvernulŭ ungurescŭ cu tótă céta „patriotică“ jidano-maghiară caută pete'n sóre și nodŭ în papură, dér de ar puté închide esposițiunea orĭ d'a face pe Slovacĭ sĕ nu le ticnéscă festivitățile și sĕ nu se pótă bucura până'n urmă de resultatele muncei lorŭ materiale și spirituale.

Astfelŭ o telegramă din Pesta comunică, că guvernulŭ a pusŭ sĕ se observe câtŭ se póte de strictŭ cele ce se petrecŭ în Turoțŭ-Sân-Marton, *pentru ca în casŭ de nevoiă sĕ intervină.*

Puternicŭ guvernŭ!

Desființarea protecțiunei germane în România.

Consululŭ germanŭ imperialŭ din Bucurescĭ aduce la cunoscința tuturorŭ supușilorŭ germanĭ *de facto* în România următorulŭ emisŭ:

»Guvernulŭ imperialŭ germanŭ a renunțatŭ cu data

de 1 Ianuarie 1888 — precum s'a întêmplatŭ acésta și din partea Austro Ungariei — la esercitarea dreptului de protecțiune asupra acelorŭ Germanĭ, carĭ nu suntŭ supușĭ ai imperiului germanŭ (așa numițĭ supușĭ *de facto*). Acéstă decisiune s'a și adusŭ la cunoscința guvernului regalŭ românŭ.

»Sub astfelŭ de împrejurărĭ, vĕ încunosciințezŭ prin acésta, că nu vi-se va mai acorda dela 1 Ianuarie anulŭ viitorŭ favorulŭ protecțiunei consulare. Vi se lasă în voiă însĕ a cere sĕ fițĭ primițĭ ca cetățenĭ ai statului românŭ orĭ sĕ obținețĭ cetățenia germană în modŭ legalŭ".

SCIRILE ḌILEĬ.

„Ellenzék" șĭ-a aflatŭ obiectulŭ celŭ mai potrivitŭ pentru a scrie articulĭ de fondŭ, anume: *despre cânĭ.* Declară însĕ din capulŭ locului, că nu de aceea scrie despre cânĭ, pentru că dóră ar invidia traiulŭ acestora, căcĭ — ḍice elŭ — pe lângă totŭ deficitulŭ în care se află, încă n'au ajunsŭ chiar până acolo, ca sĕ fiă avisațĭ la mâncarea și traiulŭ cânilorŭ. Cu tóte acestea se provócă la o statistică englesă, pentru a arăta, că nu e tocmai bagatelă suma ce o consumă întreținerea cânilorŭ și de acea propune în fine, ca sĕ se arunce pe proprietarii de cânĭ o dare câtŭ se póte mai mare. — Prin statistica memorată s'a constatatŭ, că în Europa totŭ la 15 ómenĭ se vine unŭ câne, adecă pe continentulŭ Europei se vinŭ douĕ milióne cânĭ. Calculându-se întreținerea pe ḍi a unui câne numai cu 5 cr., și vinŭ 100,000 fl. pe ḍi. Acesta este calcululŭ celŭ mai micŭ, căcĭ la noi de esemplu, în Ungaria, suntŭ mai mulțĭ stăpânĭ, carĭ au mai mulțĭ cânĭ decâtŭ membrii în familiă, așa că se póte pe ușorŭ socoti totŭ la 5 ómenĭ un câne. Câtŭ pentru costŭ, de asemenea este sciutŭ că mulțĭ cânĭ consumă pe ḍi mâncare mai multŭ decât de 5 cr., ba — după cum ḍice și »Ellenzek« — *fórte mulțĭ cânĭ suntŭ, carĭ au unŭ costŭ la totŭ casulŭ mai escelentŭ decâtŭ alŭ unui bietŭ învĕțătoru calvinescŭ.* Pentru astfelŭ de cânĭ, așa ḍișĭ de lucsŭ, propune „Ellenzek« de a se pune o dare câtŭ mai mare. Rĕu destulŭ însĕ, că s'a pusŭ dare și asupra cânilorŭ dela țéră, carĭ suntŭ de mare folosŭ pentru economulŭ dela sate și de carĭ pĕcurarulŭ și ciobanulŭ mai alesŭ, nu potŭ sĕ se lipséscă. Dér acestia suntŭ mai toțĭ Românĭ, decĭ sĕ plătéscă!

—x—

Pentru premiile viitórei *esposițiunĭ de vite în Deșiu,* ministrulŭ ungurescŭ de agricultură a dăruitŭ suma de 3000 fl. și 4000 francĭ.

—x—

Scriitorii și artiștii ungurescĭ vorŭ face în comunŭ o *escursiune în Ardélŭ.* Vorŭ pleca la 21 Augustŭ și vorŭ cerceta tóte locurile mai însemnate din punctŭ de vedere „ungurescŭ" ale Ardélului. „Kolozsvár" într'unŭ articulŭ de fondŭ arată plăcerile ce le vorŭ avé scriitorii și artiștii ungurĭ, când vorŭ vedé acestŭ pămêntŭ „pretutindenea îngrășatŭ cu sângele martirilorŭ ungurescĭ", când vorŭ vedé „sfântulŭ poporŭ, despre care Ipolyi ḍisese, când era în viéță, că e din acelașĭ timpŭ cu cea mai vechiă limbă, cu limba sanscrită, e frate cu acéstă limbă, se trage imediatŭ din aceeașĭ trupină străbună, avêndu-șĭ amêndouĕ originea în prima limbă de pe pămêntŭ... când vorŭ vedé pe acestŭ poporŭ, care de o miiă de anĭ este proprietarulŭ acestorŭ văi și délurĭ sânțite, pe poporulŭ ungurescŭ... Nu este poporŭ, care sĕ fiă mai admirabilŭ, mai interesantŭ și mai eroicŭ decâtŭ Maghiarulŭ". — Așa ne spune celŭ puținŭ „Kolozsvár" și cine n'are minte póte sĕ-lŭ și crédă. Cine ar fi credutŭ vr'odată, că în Clușiu e atâta fantasiă! Sciau ei bine, Clușenii, de ce cerŭ strămutarea institutului de alienațĭ din Sibiiu la Clușiu.

—x—

In *Fineșulŭ săsescŭ* de lângă *Clușiu* unŭ *incendiu* a prefăcutŭ în cenușă la 8 Augustŭ c. șése case împreună cu întregŭ mobiliarulŭ și tóte clădirile economice din jurŭ. N'a fostŭ nimicŭ asiguratŭ. Incendiulŭ a provenitŭ din neatențiunea unorŭ copii, carĭ erau acasă, în timpŭ ce părinții lorŭ se aflau afară la lucrulŭ câmpului.

—x—

Sub titlul *„Scrierĭ pentru învĕțarea limbei „Volapük"* a apărutŭ în ediția lui Grimm Gusztáv o broșură ung. tradusă după autorulŭ germanŭ dr. Obhidal. „Ellenzék« varsă schintei și cenușă asupra d-rului Obhidal, despre care ḍice că a făcutŭ o limbă, numită »limba lumei", care în sine nu este altceva, decâtŭ o infamă scurtare a bunelorŭ cuvinte originale nemțescĭ, o ticăloșire a acelorŭ cuvinte, unŭ atentatŭ cu bombe contra limbei lui Schiller și o idiotică încercare din partea acelui doctorŭ cu capŭ de bostanŭ, Obhidal,de a prinde în curse pe ómenii cu minte, despre carĭ presupune dr. Obhidal, că și ei au în capŭ paie în locŭ de creerĭ. »Ellenzék" aduce și câteva cuvinte din limba „Volapük", arătândŭ că acésta este formată în mare parte din limba germană, latină etc. — Și scițĭ de ce „Ellenzék" s'a cătrănitŭ așa cumplitŭ? Fiindŭcă limba Volapük nu are nicĭ o vorbă unguréscă. Dóră o limbă menită pentru comerciulŭ întregei lumĭ, nu va căuta nutrimentŭ la pólele Altailorŭ!

—x—

Intre preotulŭ ungurescŭ Alex. Bethlendi și între nvĕțătorulŭ Alex. Szekely, amêndoi în comuna *Tamasda,* din comit. Bihorului, esista o fórte mare dușmăniă, provenită din patima beției la care e datŭ învĕțătorulŭ. La 5 Augustŭ lucrurile au ajunsŭ la o catastrofă. In cimitirulŭ localŭ, unde funcționau preotulŭ și învĕțătorulŭ la o înmormêntare, scóse învĕțătorulŭ deodată unŭ revolverŭ și dete trei împușcăturĭ asupra preotului, care fù greu rănitŭ în céfă. Invĕțătorulŭ s'a predatŭ singurŭ autorităței.

—x—

Societatea de acții, intemeiată cu marĭ jertfe bănescĭ pentru esploatarea isvórelorŭ de păcură de lângă *Poiana sărată* a falimentatŭ. Licitațiunea s'a ținutŭ la 7 Augustŭ n.

—x—

In *Clușiu,* reședința Kulturegyletului ardeleanŭ, douĕ femei au atrasŭ într'o cursĕ la 7 Augustŭ n. pe fata de 15 anĭ a olarului Iosef Gyulai, anume Paulina, sub pretextŭ ca sĕ'i procure unŭ serviciu avantagiosŭ, unde a fostŭ violentată. Fata, neputêndŭ suporta o asemenea rușine, s'a înecatŭ în Someșŭ. Afacerea e la judecătoria penală.

—x—

Noulŭ filosofŭ Heinrich *Schmitt,* cancelistŭ la judecătoria din Zombor, face în „N. fr. Presse« următórea rectificare: Premiulŭ pentru o scriere filosofică nu s'a recunoscutŭ nicĭ uneia din scrierile intrate la societatea din Berlinŭ, prin urmare nicĭ operatului sĕu (cu tótă recunóscerea amintită și perspectiva d'a se publica scrierea de către societatea filosofică din Berlinŭ, care a publicatŭ premiulŭ), fiindŭ că juriulŭ n'a aprețiatŭ pe filosofii anticĭ și din evulŭ mediu, și pe contrarii și succesorii lui Hegel, și au găsitŭ că suntŭ neclaritățĭ în formă și cuprinsŭ.

„*Romaenische Revue*", ce apare la Reșița în ediția d-lui dr. *Cornelius Diaconovich,* cuprinde în fascicululŭ VII de pe luna lui Iulie: Zur Lage der Romänen in Ungarn. Rundschau: (Ungarische Zustände. — Verfolgung der romänischen Schulen. — Nationalitätenpolitik vor den Wählern. — Magyarisirung. — Heute und vor 0 Jahren. — Wahrheitsscheue Patrioten. — Romänen und Deutsche, — Magyarisirung und kein Ende. — Der ungarische Cultusminister über die Nationalitäten. — Wie das magyarische Brod gemacht wird.) — Das Thal des Pintea (Eine romänische Volkssage, erzählt von S. Fl. Marian, deutsch von Alexander Diaconovich). — Berner's »Rumänien«. — Blümlein „Vergiess". (Romänische Volkssage in Versen, deutsch von C. de la Tismana. — Durch die Jahrhunderte, von Carmen Sylva. — Literatur (Dosoftei's Psalter. — Ein Buch über die Walachen).

Literatura română la Castelulŭ Peleșŭ.

Cetimŭ în „Voința Națională":

Sâmbătă, 15/27 Iulie, d. și d na V. A. Urechiă au avutŭ onórea de a dejuna la Castelulŭ Peleșŭ. După dejunŭ, la care luară parte d. I. C. Brătianu și doctorulŭ în teologiă d. Dalton din Petersburg, Maiestatea Sa Regina dorì sĕ asculte douĕ din legendele culese de V. A. Urechiă, din acele ce d-sa povestesce la seratele literarii ce dă în folosulŭ fondului statuei lui Miron Costinŭ. D. Urechiă cetì povestea lui *Ion Istețulŭ,* (care avù atâtŭ de mare succesŭ la academiă și pe aiurea,) cum și legenda lui *Glónță porcariulŭ,* o legendă minunată, comună — negreșitŭ cu variante, la mai tóte poporele ariene. In limba germană ea a fostŭ dată în versurĭ de către Burger; în limba spaniolă ea a fostŭ culésă de către folcloristulŭ Trueba; în limba francesă au datŭ de ea folcloriștĭ ca Paul Sebillot, Francisc Blade, Cosquin.

Minunate sunt apropierile aceste ale literaturei orale ale popórelorŭ! Acestea probéză odată mai multŭ, câtŭ ar trebui popórele sĕ trăiască între ele ca nisce adevĕrațĭ frațĭ.

Maiestatea Sa Regina a ascultatŭ, ni-se spune, cu multă plăcere legenda originală a lui Ionŭ Istețulŭ și a fostŭ fórte mulțămită amintindu-șĭ frumósele versurĭ ale legendei germane, sĕ o afle reprodusă în povestea lui moșŭ Dudău din satulŭ Bărbescĭ a lui Mironŭ Costinŭ.

D. Urechiă a arătatŭ Maiestăței Sale *maguetele* statuei lui Mironŭ Costinŭ, și Maiestatea Sa a binevoitŭ a provoca scurte amintirĭ din viéța nemuritorului Cronicarŭ.

Acéstă serată literară s'a prelungitŭ mai multe ore, grațiă interesului cu care gloriósa nóstră suverană și poetă, ascultă totŭ ce se referă la limba și istoria națiunei române!

Agricultura în Germania.

O escursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia.

(Urmare.)

Aci nu potŭ trece, fără a nu pune în vederea cetitorilorŭ reducerea și împuținarea cea mare a oilorŭ, carĭ la Românĭ, cu tóta abundanța de pășunĭ și livedĭ naturale, cu tótă economia nóstră estensivă și raporturile primitive, au ajunsŭ sĕ fiă și în privința numĕrului cu multŭ mai puține decâtŭ în statele înaintate în cultură, cum e Germania etc., de unde pășunile și ogórele au dispărutŭ de multŭ, cedândŭ totŭ loculŭ, ce a pututŭ fi numai brăḍdatŭ, agriculturei intensive, horticulturei și viniculturei.

FOILETONŬ.

(25)

Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de *Ioanŭ S. Spartali.*

VIII.

Isola Bella.

Trebue sĕ mărturisimŭ, că glumele caraghiosului erau cam prea pipĕrate în grosolănia lorŭ naivă pentru ca sĕ le putemŭ da locŭ aci. Ele erau în gustulŭ epocei și mai cu sémă a publicului prea puținŭ delicatŭ, căruia se adresa oratorulŭ.

Cum—cum, toțĭ rîdeau ca nisce nebunĭ și rîsulŭ era așa de comunicativŭ, încâtŭ chiar Ricardo uità vorbele d'adineaorĭ ale nebunului și începù și elŭ sĕ rîḍă.

St. Leger se strîmba, țipa, spunea felŭ de felŭ de prostii. Alerga dela o masă la alta, vorbindŭ cu unii, dândŭ cu tifla altora, plinŭ d'o vervă îndrăcită, care părea că n'are sĕ se mai sfîrșéscă.

Deodată însĕ se oprì. De unde i era fața roșiă, acum i se învinețì. Caraghiosulŭ s'apucà cu amêndouĕ mânile de gâtŭ, pe când totŭ corpulŭ părea luatŭ din iele. Nimicŭ nu mai putea mira din partea lui. Fiecare credù că asta era o nouă farsă a lui, până când îlŭ vĕḍură însĕ pe bietulŭ bufonŭ că deodată cade lungŭ peste masă. Toțĭ săriră sĕ'i dea ajutorŭ.

Fiă-care bănuia că i se întêmplase ceva. In sfêrșitŭ unulŭ din ei, mai bătutŭ la capŭ, se gândì sĕ bage douĕ degete în gâtulŭ nebunului și pe urmă ḍise către ceilalțĭ:

— Polișinelŭ șĭ-a înghițitŭ instrumentulŭ.

Acésta era o întêmplare destulŭ de obicĭnuită. Nimenĭ nu cutezà sĕ se îndoiască și fiă-care credù că acésta era cea de pe urmă ispravă a lui St. Leger, căruia și începuseră sĕ-i ție cuvêntulŭ funebru, pe când îlŭ duceau spre castelŭ în starea destulŭ de ticălósă în aparență.

Insĕ Saint Leger nu trebuia s'ajungă la castelŭ pe patulŭ pe care 'lŭ duceau. Cortegiulŭ abia apucase sĕ facă 50 de pașĭ când Polișinelŭ strĕnută așa de tare încâtŭ ómenii carĭ îlŭ duceau, de gróză, îlŭ trîntiră josŭ și o rupseră d'a fuga. Insĕ Caraghiosulŭ în locŭ sĕ rĕmâie lungitŭ josŭ ca unŭ mortŭ, ce trebuia sĕ fie, sărì deodată pe picióre, îșĭ băgà ér gâtulŭ între umerĭ, îșĭ făcù decĭ cocóșele la locŭ și începù se țipe.

Fiăcare întórse capulŭ și putù sĕ védă pe caraghiosŭ probândŭ prin salturile și strîmbăturile lui că nicĭodată nu fusese mai sănĕtosŭ. Când îlŭ vĕḍură acum, entusiasmulŭ ómenilorŭ de serviciu nu mai cunoscù marginĭ

Cu deosebire s'auḍea isbucnindŭ rîsulŭ rĕsunătorŭ alŭ lui Ricardo. Insĕ deodată, tocmai când rîdea elŭ mai tare ținându se de șoldurĭ, simțì că'lŭ scutură cineva de brațŭ. Intórse capulŭ și vĕḍù pe Fiametta galbenă și tremurândŭ.

— Ce ai Fiametta mea mititică? o întrebà Ricardo spăriatŭ.

— Vin' cu mine! îi ḍise Fiametta trăgêndŭ pe gondolierŭ la o parte.

Se duseră până la unŭ locŭ, unde nu mai putea nimenĭ sĕ-i auḍă. Atuncĭ ea se întórse spre Ricardo:

— Nu'țĭ este rușine, gondoliere, sĕ rîḍĭ, sĕ beai și sĕ cânțĭ pe când pe stăpânii noștri îi aștéptă póte o primejdiă mare? ḍise ea.

— Ce primejdiă, Fiametto? întrebà gondolierulŭ.

— Ce primejdiă! nu sciu, însĕ instinctulŭ meu de servitóre devotată îmĭ spune, că stăpânii noștri suntŭ în periculŭ de mórte în momentulŭ de față! ḍise Fiametta.

— Ce te face sĕ credĭ acésta, dragă Fiametto?

— Ți-se pare ție lucru firescŭ totŭ ce se întêmplă de câteva ḍile împrejurulŭ nobilului Felice Badoer?

— Ce?

— Ce felŭ! tu Ricardo mĕ întrebĭ astfelŭ, tu care ai ridicatŭ de josŭ pe tênĕrulŭ Luciano asasinatŭ sub Procurații. Ia spune'mĭ, credĭ tu că pe dênsulŭ a vrutŭ ucigașulŭ sĕ-lŭ asasineze?

— Nu, negreșitŭ, și nimenĭ nu s'a miratŭ mai multŭ decâtŭ mine, când am vĕḍutŭ că nu era stăpânulŭ meu.

— O! dér are sĕ se lămuréscă misterulŭ aceste... fiindŭ că noi o sĕ scimŭ sĕ descoperimŭ pe ucigașulŭ d-lui Luciano.

— Sĕ descoperimŭ de ucigașŭ! sĕ nu doresci astfelŭ de lucru, Fiametto! ḍise Ricardo cu unŭ gestŭ de gróză.

— Pentru ce nu?

— Fiindcă elŭ nu este póte pe deplinŭ rĕspunḍĕtorŭ. Ucigașulŭ a lovitŭ, e adevĕratŭ, însĕ unŭ altulŭ i-a îndreptatŭ mâna! ḍise Ricardo din ce în ce mai turburatŭ, gândindu se că mișelulŭ ucigașŭ era tatălŭ logodnicei lui.

— Și cunóscemŭ noi pe celŭ ce a pusŭ la cale pe ucigașŭ? ḍise Fiametta.

Astfelŭ după cele din urmă date statistice în raportŭ cu populaţiunea la 100 ómenĭ se venéu în Ardealŭ (1884) câte 77.$_6$ oi, în România întrégă (1884) câte 88.$_{94}$ oi, ér în unele districte cum e Bacăulŭ numai 26.$_{84}$. Romanŭ 33.$_{32}$, Putna 40.$_{00}$. Tecucĭ 40.$_{65}$. Tutova 40.$_{89}$, Văslui 40.$_{93}$ oi, etc.: faţă cu aceste numere însĕ după datele biuroului de statistică alŭ Germaniei în anulŭ 1883 venéu pe câte 100 ómenĭ în Prusia occidentală 97.$_9$ oi, în Pomerania câte 168.$_{14}$, în Posnania câte 112.$_5$. în Prusia orientală 75.$_9$, Brandenburg câte 73.$_4$. Hanovera 70.$_{14}$. în Prusia întrégă câte 53.$_6$ oi, ér în statele Meklenburg-Strelitz câte 187.$_8$. Meklenburg-Schwerin 164.$_{14}$. Waldeck 118.$_9$. etc.

Acéstă comparaţiă e destulŭ de instructivă spre a ne arăta ce avemŭ de făcutŭ. Décă acum cu introducerea comasăriloră forţate, cultura şi ţinerea óiei ţurcane şi bârsane nu se mai rentézá, în óiă ţigaiă avemŭ unŭ materialŭ escelentŭ, din care prin o nutriţiune şi îngrijire sistematică şi prin o împărechiare raţională ér nu lăsată în voia naturei, în scurtŭ timpŭ s'ar puté crea totŭ aşa de uşorŭ o rassă de lână fină par excelence, câtŭ şi o rassă de carne, care sĕ susţină concurenţa cu cele mai bune rasse de carne din Anglia: Cotswold, Southdown, Lincoln, Hampshire, Shropshire etc. Lâna ţigăii, dela natură e o bună lână de pieptenĭ — nemţ. Kammwolle — care la bursele din Viena, Berlinŭ, Londra etc. se vinde maja cu câte 150—180 mărcĭ germane séu 70—80 fl v. a. ér noi căpătămŭ pe ea numai câte 40—50 fl. v. a. din causa multelorŭ nodurĭ şi subţierĭ ale ei — hungerfeine Wolle — în urma deseloră şi îndelungateloră flămêndirĭ şi neîngrijirĭ, la carĭ au fostŭ espuse oile.*)

In fine pe la órele 3 d. p. stomachulŭ nu se mai mulţămia cu privirea şi admirarea câmpului, ci ne siliă sĕ venimŭ acasă unde ni se gătise unŭ prândŭ bogatŭ, care satisfăcù şi cerinţele lui. Atâtŭ bucatele câtŭ şi beuturile nu lăsau nimicŭ de doritŭ. După ridicarea mesei merserămŭ érăşĭ josŭ în curte, ca sĕ visitămŭ frumósa colecţiune de cară şi instrumente agricole, precum şi localurile fabricei. Că cele dântéiu stăteŭ în şirurĭ sub cerulŭ liberŭ, espuse la înrîuririle temperaturei, amŭ amintitŭ deja mai susŭ. In fine ne arătară găurile de unde scotŭ nisipulŭ pentru clădirĭ şi marga, pentru ameliorarea pămêntului, precum şi gropile, în carĭ îşĭ păstrau tăieţeii de sfecle.

Deórece asupra acestora trebue sĕ mai reviu odată voiu aminti acum primulŭ şi uniculŭ metodŭ de păstrare practicatŭ pân' acum. Steclele de zacharŭ după ce în fabrică au fostŭ tăiate mĕruntŭ şi prin opărire de o jumĕtate de oră li s'a estrasŭ totŭ zachărulŭ, se scotŭ din fabrică şi se restitue cultivatorului de sfecle, care din causă că ele afară de zacharŭ conţinŭ încă tóte elementele nutritive, ca şi sfecla neatinsă, le întrebuinţéză ca nutreţŭ de vite,. parte próspete, şi parte murate. Pentr muratŭ şi conservare pe timpŭ îndelungatŭ le îngrópă pe câmpŭ în nisce găurĭ de 1 metru adâncime şi 1 metru lăţime, le acopere cu pămêntŭ, sub care ele apoi se încăcrescŭ şi conservă destulŭ de bine în tómna viitóre. După ce s'au încăcritŭ le iau numai dela unŭ capĕtŭ, rĕmânêndŭ încolo acoperite, le amestecă cu paiă tăiate — hacarbă — şi vitele le mănâncă fórte bucurosŭ. Se înţelege că modulŭ acesta de păstrare nu e pre practicŭ deórece tăieţeii eşiţĭ din fabrică conţinŭ încă fórte multă apă, peste 94%, şi decĭ nu potŭ fi transportate la distanţe mai marĭ, fără a'şĭ perde din valóre în tr'unŭ modŭ considerabilŭ, apoi stratulŭ de pămêntŭ pusŭ pe ele totŭ nu le feresce de mucedelĭ în păturile din susŭ de risipă etc. (Va urma.)

*) Celorŭ carĭ se interesézá mai de apróре de cultura óiei ţigaie, şi cunoscŭ limba germană, le potŭ recomanda raportulŭ prof. A. Szentkirályi dela Clusŭ-Mănăstire publ. în Mittheilungen des kön ung Ministeriums für Ackerbau, Gewerbe und Handel, Pest 1886 II u. III Heft., precum şi studiulŭ meu făcutŭ în limba germană: Das Tzigaja-Schaf, ihr Wesen und ihre wirthschaftliche Nutzbarkeit, Halle a S 1887.

Mulţămită publică.

Bistriţă, la 24 Iulie 1887.

Românii din Bistriţă, avêndŭ de mai mulţĭ anĭ o lipsă fórte mare de 2 praporĭ roşi, pentru înfrumseţarea bisericei şi eşirea din când în când cu dênşii la ţérină, s'au sfătuitŭ mai unii, mai alţii, că cum şi în ce modŭ s'ar puté procura aceştĭ praporĭ, după vorbire şi cugetare păşise înainte cu energiă d-lŭ *Augustinŭ Cinbulia*, cancelistŭ de advocatură, şi luase asupra sa câştigarea alorŭ 2 praporĭ. In diua Invierei lui Isusŭ Christosŭ s'a începutŭ lucrulŭ acesta şi făcêndŭ o colectă merse din casă 'n casă pe la inteligenţii Românĭ şi plugarĭ până când cu mare ostenélă adunase suma de 68 fl 50 cr. v. a., cu carĭ s'au procuratŭ praporii. Ca colectanţĭ au fostŭ d-lŭ *Augustinŭ Cinbulia* şi *Pavelŭ Sângeorzanŭ*, primulŭ merse pe la inteligenţa din locŭ, alŭ doilea pe la plugarii locuitorĭ în Bistriţă. Praporii s'au comandatŭ la firma *Roşŭ* şi *Häusler*, fotografĭ în Bistriţă, dênşii i-au făcutŭ mai ieftinŭ, decum i-ar fi procuratŭ din Pesta séu dın altŭ locŭ şi şi mai trainicĭ şi eleganţĭ

Colectantulŭ d-lŭ *Augustinŭ Cinbulia*, îşĭ dă pe cale diaristică, după cum a şi apromisŭ d-lorŭ contribuenţĭ, peste totŭ ce a colectatŭ dênsulŭ şi alŭ doilea colectantŭ următórea *dare de sémă:*

Alesandru Silaşi, protopopŭ 1 fl., Danilă Lica advocatŭ 1 fl., Gavrilă Manu, advocatŭ 1 fl., Pompeiu Hosu, inginerŭ 1 fl., Iacobŭ Morariu 1 fl., Popŭ 50 cr.. Vasile Ranta, jude la tribunalŭ 1 fl.; G. Verticŭ, jude trib. 1 fl., Simion Popŭ Andron 50 cr., T. Crăciunŭ 50 cr., Demetriu Lazarŭ 30 cr., Stefanŭ Vărăreanŭ 50 cr., Graurŭ, oficialŭ 40 cr., Moldovanŭ 40 cr., Mateiu Botta 50 cr., Georgiu Cira 50 cr., N. N. 50 cr., Alesa Timoteiu 20 cr., Pavelŭ Echimŭ 20 cr., Todorŭ Beşoanŭ 20 cr, George Botta 20 cr, Milos Nicolicŭ, c. r. majorŭ 1 fl., Alesandru Roşu, fotografŭ 50 cr., Ioanŭ Curescu, c. r. căpitanŭ 1 fl., Lukács Gergely 50 cr., Virág testvérek 50 cr., N Hanganu, c. r. căpitanŭ 1 fl., Danilă Pascu 20 cr., Gavr. Neamţu 50 cr.. F. Häusler, fotograf 50 cr., Andreiu Pasculŭ 50 cr., Nicolau Hăsfălcanu 1 fl., Ioanŭ Moldovanŭ (Cuiuţiu) 1 fl, Regina Marolda 50 cr., George Mateiu, tipografŭ 50 cr., Nico Marinŭ, c. r. căpitanŭ 1 fl., Ioanŭ Cristea 40 cr., Ioanŭ Gavriluţŭ 50 cr., George Romanŭ, c. r. sergentŭ 20 cr., Ioane Vasilichi 50 cr, Antonŭ Breharıu, c. r. sergente 1 fl., N. Bohoţielŭ, c. r. sergente 50 cr. Blându 50 cr., Silvestru Bezerusky 1 fl, Samuilŭ Klein, maler 1 fl.. Ioane Petrinjelŭ 40 cr., Vasele Ilie 20 cr., Danilă Dura 30 cr., Tergovits Eduard 1 fl., Ga rabet Balintŭ 50 cr., Greger Szongott 1 fl., Ceuşianu, c. r. locotenentŭ 40 cr., Nicolae Băilă, c. r. sublocotenentŭ 1 fl., Teodorŭ Dorotheiu 50 cr., Sam. de Urbanŭ 30 cr., Parasca, c. r. sergentŭ 20 cr., T. Popŭ 30 cr., Raveca Roşŭ 50 cr., Parascu Pokornyi 40 cr., Mihaiu Dorotheiu sen. 50 cr, Ioanŭ Geţia, corporalŭ de poliţiă 50 cr.. Sam. Gross 50 cr., Stefanŭ Ungurŭ 30 cr., Teofilŭ Grigorescu, învĕţătorŭ 50 cr., Clementŭ Anisiu, papucarŭ 50 cr., M. Pasculŭ 10 cr., Ioanŭ Mureşianu, măiestru pardositorŭ 1 fl., Mihaiu Dorotheiu jun. 20 cr., Teodoru Ceuca 40 cr., Mitru Botcariu 20 cr., Goriţa Gaborŭ 20 cr., Lazarŭ Ruben, malerŭ 50 cr., Mitru Beşovanŭ 20 cr,, Mitru Marcu 50 cr., Alesandru Tarţia 50 cr., Mitru Ursulŭ 20 cr., Mihaiu Mititeanu 50 cr., Vasile Berbecariu 20 cr., Pavelŭ Prislopanŭ 20 cr, Mitru Tĕrnoveanu 20 cr., Mitru Cuculŭ jun. 20 cr., N. Gonza 20 cr., Óre cine 40 cr., I. Pinzi 1 fl., Ioanŭ Berbecariu 10 cr., Dim. Vichi, c. r. sergentŭ majorŭ 1 fl., Ioanŭ Ilie 50 cr, Carolina Galŭ 1 fl., Fira Szatary 50 cr.. August. Cinbulia 50 cr., Ioanŭ Berbecariu 20 cr., Ioanŭ Botta 10 cr., Stefanŭ Turnumată 20 cr., Vasile Tĕrnoveanu 20 cr.

(Va urma).

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

GASTEIN, 11 Augustŭ. — Impĕratulŭ germanŭ a plecatŭ de aci erĭ la 3½ óre după amédĭ.

ORŞOVA, 11 Augustŭ. — Prinţulŭ de Coburg se îmbarcă aci pe unŭ vaporŭ închiriatŭ şi va debarca în tóte porturile bulgare.

CONSTANTINOPOLŬ, 11 Augustŭ. — In urma schimbărei ce a luat'o cestiunea bulgară, Pórta a renunţatŭ a mai trimite cerculara cătră puterĭ. In cercurile diplomatice se vorbesce că nicĭ o putere nu recunósce pe prinţulŭ de Coburg înainte de a fi recunoscutŭ de Pórtă.

SALZBURG, 11 Augustŭ. — Impĕratulŭ germanŭ a sositŭ aci.

DIVERSE.

Unŭ legatŭ mare. — Regele tunuriloră Krupp a făcutŭ, după cum comunică pressa renană de Vestfalia, o donaţiune d'unŭ milionŭ de mărcĭ constituindŭ o fondaţiune pentru lucrătorii giganticei sale fabricĭ de tunurĭ.

* *

Congresŭ Volapükistŭ. — La 6 Augustŭ n. s'a întrunitŭ în Münnchen alŭ doilea congresŭ volapükistŭ, fiindŭ salutaţĭ óspeţii din partea reuniunei volapükiste din München. Preotulŭ Schleyer, inventatorulŭ limbei universale, a primitŭ presidiulŭ de onóre şi vorbi despre însemnătatea limbei universale. După aceea s'a cântatŭ cu acompaniare de musică imnulŭ volapük de Schleyer, precum şi unŭ cântecŭ de H. Sehnepper, preşedintele reuniunei volapükiste din München în 6 Augustŭ au începutŭ desbaterile.

* *

Unde nu se póte îngropa. — Din Neapole se anunţă, că groparii (îngropătorii) s'au pusŭ în grevă. E de doritŭ acum, ca în Neapole sĕ facă grevă şi—mórtea, în năcazulŭ groparilorŭ.

* *

Contra porţiilorŭ micĭ la birturĭ.— Sub preşedinţa prefectului s'a formatŭ în Parisŭ o societate cu scopŭ d'a constringe pe birtaşĭ, a servi porţiile de carne după greutate. In prospectŭ se dice: „Listele de bucate suntŭ destulŭ de scumpŭ socotite şi decĭ nu e cu cale a fi supuşĭ arbitriului birtăşiţei, câtŭ de mare sĕ fiă porţia. Celŭ ce cumpĕră pâne de 2 sous (crucerĭ) póte alerga la judecătoriă, décă e mai uşóră de cum e prescrisŭ; unŭ biltecŭ de 2 francĭ trebue sĕ fiă câtŭ o farfuriă de mare. Domnilorŭ birtaşĭ, carnea fértă o vindeţĭ întreitŭ de scumpŭ decum o plătiţĭ. decĭ în schimbŭ nu lăsaţĭ sĕ plece óspeţii în acelaşĭ timpŭ cu stomachurile góle şi cu buzunarele góle“. Reuniunea are 12,000 membri.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în totungeria lui I. GROSS, şi în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

— Da, îlŭ cunóscemŭ! repetă Ricardo stringêndŭ pumnii.

— Şi în diua ceremoniei logodnei, când cortegiulŭ eşea din biserica metropolitană a Padovei, credĭ că numai din întêmplare s'a desprinsŭ bolovanulŭ de piatră şi a căd ulŭ de pe coperişulŭ casei la unŭ pasŭ de têněrulŭ Felice Badoer? Spune tu, Ricardo, nu credĭ curatŭ că piétra i-a fostŭ aruncată într'adinsŭ?

— Da! In clipa aceea mi-se pironiseră ochii pe podestatulŭ, — dise Ricardo bătêndu-se pe frunte. — Ei bine, Fiametta mea mititică, tu îmĭ aducĭ aminte acum o particularitate pe care aşĭ fi uitat'o negreşitŭ décă nu mĭ-ai fi adus'o aminte....

— Ce?...

— Cu o clipă mai 'nainte d'a cădé pétra, nu-şĭ oprise podestatulŭ calulŭ în locŭ?

— Ca sĕ se plece la feréstra litierei (trăsurei) în care mergea fiica Adriaticei.

— Celŭ puţin aşa vrea elŭ sĕ dică. Ei bine, suntŭ sigurŭ acum că tocmai când îşĭ oprĭ elŭ calulŭ, îşĭ pironĭ privirea, scii, numai o clipă pe casa de unde a căḑutŭ pétra.

— Asta era semnalulŭ pe care îlŭ da ucigaşilorŭ.

— Credĭ tu, Fiametto?

— Te mai îndoiescĭ, Ricardo? te îndoiescĭ! dise Fiametta bătêndŭ in palme cu unŭ accentŭ de desperare.

— Ba nu, nu mĕ mai îndoiescŭ! dise Ricardo a cărui fisionomiă veselă se întuneca totŭ mai multŭ de când vorbea cu Fiametta,

— Altceva n'ai mai băgatŭ de sémă? întrebă camerista.

— Oh, da, încă ceva, fiindŭ-că, nu-i aşa? trebue sĕ-ţĭ spunŭ totŭ, Fiametto!

— Vedĭ bine, totŭ, spune'mĭ totŭ şi sĕ-ţĭ aducĭ aminte că viéţa scumpilorŭ noştri stăpânĭ atêrnă de asta . . .

— Ei bine, în diua când amŭ plecatŭ noi din Padova, fiindŭcă nu mi-se spusese ce sĕ facŭ, mĕ dusesemŭ în grajdŭ sĕ vĕdŭ calulŭ pe care trebuia sĕ îlŭ încalice tinĕrulŭ meu stăpânŭ. Calulŭ ăsta, după cum ai pututŭ sĕ bagi şi tu de sémă, este unŭ calŭ fórte frumosŭ, dér fórte iute şi sperios pe câtŭ se póte. Pe când voiau sĕ pună şeua pe elŭ, mĕ uitamŭ la o şea fórte scumpă pe care voiau sĕ i-o pună . . . când băgaĭ de sémă sub oblânculŭ de dinainte, în loculŭ unde trebuia sĕ bată în gărbiţa calului, unŭ cui alŭ cărui virfŭ trebuia sĕ înţepe şi sĕ întărite calulŭ îndată ce l'ar fi încălecatŭ călăreţulŭ.

— Şi asta era încă o încercare ca sĕ-lŭ omóre.

— Dĕu, eu am credutŭ întâiu că a fostŭ numai vre-o prostiă a unui lucrătorŭ şi am smulsŭ cuiulŭ fără sĕ spunŭ nimĕnui. Cu tóte astea, ţinêndŭ sémă de loculŭ unde era pusŭ, trebue sĕ mĕrturisescŭ că este mai multŭ decâtŭ sigurŭ că cuiulŭ fusese pusŭ într'adinsŭ.

— Sĕ fi sigurŭ, Ricardo, că stăpânii noştri suntŭ încungiuraţĭ de curse şi de pericule şi nu credŭ că ar fi de prisosŭ ca sĕ ne încercămŭ sĕ-i ferimŭ.

— Ce trebue sĕ facŭ pentru asta, draga mea Fiamettă? Poruncesce tu şi eu facŭ.

— O Dómne, eu nu credŭ că trebue sĕ ne temémŭ aşa de multŭ câtă vreme mirii se vorŭ afla în sala ospĕţului şi chiarŭ câtă vreme vorŭ sta în insulă. . . Décă i-ar lovi podestatulŭ, orĭ cine ar puté pricepe. Insĕ tĕnĕra mea stăpână a spusŭ, că doresce sĕ se culce în nóptea acésta în Padova, în schitulŭ Fetelorŭ Nobile. Cum o sĕ se facă drumulŭ dela Isola Bella până la Peschiera?

— Oh, câtŭ despre acésta, mĕ însărcinezŭ eu! Eu am sĕ fiu şefulŭ luntrilorŭ în carĭ au sĕ se sue stăpânii noştri şi n'am sĕ primescŭ pe bordŭ decâtŭ ómenĭ bine cunoscuţĭ de mine şi de carĭ voiu puté rĕspunde.

— Imĭ făgăduescĭ, Ricardo?

— Da, drăguţa mea Fiametta, pe iubirea ce am pentru tine, iţĭ făgăduescŭ!

— Te credŭ. Mai înainte de plecare du-te de visiteză luntrile. Eu mĕ întorcŭ la castelŭ unde póte sĕ se bage de sémă lipsa mea.

— Şi când ne cununămŭ? întrebă Ricardo ţinêndŭ pe camerista de fustă.

— Peste puţină vreme.

— Şi până atuncĭ?

— Ţine arvuna acésta! dise fata trămiţêndŭ o bezea*) gondolierului.

In sala cea mare a ospĕţului tótă lumea ridea, cânta, vorbea; numai podestatulŭ sta cu sânge rece. Ér Felice Badoer, deşi nu era aşa de veselŭ ca ceilalţĭ, era dusŭ de vîrtejulŭ petrecerei şi nicĭ nu băga măcarŭ de sémă adânca mâhnire întipărită pe figura Veneţiei.

(Va urma.)

*) Semnŭ de sărutare, făcutŭ cu degetele pe buze.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Augustŭ st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	100 40
Rentă de hârtiă 5%	87.35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 40
Bonurĭ rurale ungare	104.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale transilvane	104 30
Bonurĭ croato-slavone	104 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123 25
Renta de hărtiă austriacă	81 35
Renta de arg. austr.	82 60
Renta de aurŭ austr.	112 65
Losurile din 1860	136 20
Acţiunile băncei austro-ungare	884 —
Act. băncei de creditŭ ung.	286.25
Act. băncei de creditŭ austr.	281.30
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 95
Napoleon-d'orĭ	9.99
Mărcĭ 100 împ. germ.	61 77
Londra 10 Livres sterlinge	126.15

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Iulie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	92—	$92^{1}/_{2}$
Renta rom. amort. (5%)	$94^{1}/_{2}$	$95^{1}/_{2}$
» convert. (6%)	$88^{1}/_{4}$	89—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	$104^{1}/_{2}$	105—
» „ „ (5%)	$89^{1}/_{2}$	$90^{1}/_{4}$
» » urban (7%)	$102^{3}/_{4}$	$103^{1}/_{2}$
» » » (6%)	$93^{1}/_{2}$	$94^{1}/_{2}$
» » » (5%)	$87^{1}/_{2}$	87—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.—	$14.^{1}/_{2}$
Bancnote austriace contra aurŭ	$2.02^{1}/_{2}$	$2.04^{1}/_{2}$

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 11 Augustŭ st. n. 1887

Bancnote romănescĭ	Cump	8.60	Vênd.	8 64
Argint romănesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.98	»	10 02
Lire turcescĭ	»	11.25	»	11.30
Imperialĭ	»	10.25	»	10.30
Galbenĭ	»	5.90	»	5.98
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	109.—	»	$110^{1}/_{2}$
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

„ pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Peşta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ accelerată Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Peşta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Braşovŭ:

Trenulŭ accelerată Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Braşovŭ la *Rĕşnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după amédĭ
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ*: 4 óre diminéţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéţa.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕşnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 óre înainte da amédĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Braşovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 óre diminéţa.
e) „ *Săcele* la Braşovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.30	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	9.12	—	—
Timişŭ	—	9.35	—	1.45
Braşovŭ (	—	10.12	—	—
(	7 20		4 01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5.28	—
Augustinŭ	8 47	—	5.59	—
Homorodŭ	9 29	—	6 49	—
Haşfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighişóra (	10 53	—	9.02	—
(	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediaşŭ	12.03	—	10 37	—
Copsa micĭ	12.26	—	10.59	—
Micăsasa	12.42	—	11.16 11.37	—
Blaşiu	1.11	—	12 16	—
Crăciunelŭ	1 23	—	12,33	—
Teiuşŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	2 49	—	2.48	—
Uióra	2 56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.46	—	4 51	—
Apahida	5.01	—	5 28	Trenŭ de persóne
Cluşiu	5.21	—	5 56	
	—	6 01	—	6 37
Nedeşdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbĕu	—	—	—	7 14
Aghirişŭ	—	—	—	7.2[illegible]
Stana	—	—	—	7.56
Huiedinŭ	—	7.12	--	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mezŏ-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Veneţia-Orădii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
Oradia-mare (	—	9.11		11.07
(	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena {	—	—	2.15	—
(	—	8.00	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12 02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	--
Venţia-Orădii	—	—	—	2 08	
Fudi-Oşorheiu	—	—	—	2 19	--
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	...	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	...	—	--	5.33	---
Aghiriş	—	—	—	5.53	—
Gl ărbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedişu	-	—	—	6.20	--
Cluşiu	—	10.31	—	6.38	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	1 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 11	—	—	—	10.—
Uióra	1 18	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2 25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2 50	—	—	—	12.34
Blaşŭ	3 03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copşa mic	4.01	—	—	—	2.13
Mediaşŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.5[illegible]	—	--	—	3.31
Sigişóra	5.42	—	—	—	4.32
Haşfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorodŭ	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	---	—	—	8 23
Feldióra	9·06	—	—	—	9 02
Braşovŭ)	9.46	5.37	—	—	9.52
)	—	---	1.55	—	—
Timişŭ	—	6.20	2.53	—	---
Predealŭ (	—	6.47	—	-	--
(	—	11.30	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	1.01	—	4.51
Orăştia	1.32	--	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6.15
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10 27
Paulişŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovaţŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok (	—	2 32	4.50
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovaţŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Paulişŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6 33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.28
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.4[illegible]
Streiu	—	—	3.25
Haţegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Baniţa	—	—	6.40
Petroşenĭ	—	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	—	—	6.10
Baniţa	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7 37
Pui	—	—	8.20
Haţegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ